

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEL'U NA ŠESTNÁST' STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
 Na pol roka --- 2 " --- "
 Na štvrt' roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

EDVARD SÁNDORFI.

Majitel' a vydavatel' :

JAN MOLNÁR

Redakcia a vydavateľstvo .

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin, ohlasky a nahodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Sv. Otec zatvára svätú bránu.

Črepová politika.

Pohanskému kráľovi Nabuchodonozorovi prišlo sa o volačom, ale od strachu zmiznul mu celý seň z pamäti. Mladý však prorok Daniel s pomocou božou uhádnul sen kráľov a mu ho aj vysvetlil. Kráľ teda dľa slov Daniela videl vo sne ohromnú sochu, ktorá bola z vrchu z čistého zlata a aj celá bola z rozličných kovov, iba nohy na ktorých stála, mala črepové. Z vrchu pustila sa potom malá skala a udrúc o črepové nohy sochy, táto celá zrútila sa a potrieskala na prach. Toto vysvetľoval Daniel tak, že na črepových nohách pohanstva založená krajina Nabuchodonozorová rozpadne sa premožená súc malou skalou povstať majúceho kresťanstva.

Že sa Danielovo predpovedanie splnilo, známe každý. A splnilo sa ono nielen na krajine kráľa Nabuchodonozora, lež splnilo sa ono už sto a stokrát a splňuje sa ono až po dnes. Pohanský Egypt, rímska a grécka ríša pohanská a všetko vôbec pohanstvo starého veku roztroskotalo sa; stredoveké pohanské kmeny zmizly alebo poddaly sa kresťanstvu; aj zúbožené Turecko už porúča. Pohanská Čína zápasí smrťou, Japonsko prijíma učenie Kristovo.

Bezbožné Taliansko nestačí sa vylízať zo smrtelných rán a Francúzsko podobné rany svoje zakrýva pred svetom všetkým umeleckým spôsobom. Napoleon pokoril celú Európou; ale že v nenásitenej pýche svojej chcel pokoriť aj Cirkev Kristovú, rozpadla všetka jeho sláva a moc, a on v mizernom väzení dokončil svoj život. U nás cisár Jozef II. povyháňal všetkých temer mníchov a pobral im majetky; no pred smrťou odvolal všetky nariadenia svoje a z jeho veľkých plánov nebolo nič.

Hľa všade tie črepové nohy pohanstva, a všade tá malá, ale tvrdá skala Kristovho učenia!

Podivná vec je len to, že predsa nachodia sa vždy pyšní hlupáci, ktorým najväčšou povinnosťou je: prenasledovať všetko, čo je kresťanské. Vo svojej nadutosti podkladajú ako základ trónom a krajinám kadejaký nekresťanský humanizmus (láska akási) a vlastenectvo ovšem že nekresťanské. A neuverí ani jeden, že je to všetko len samý črep, ktorý prv alebo neskôr, ale isto iste musí byť roztrieskaný skalou kresťanstva.

A jako je to u nás, v tejto našej «drahej»

vlasti s tými črepami? Žiaľ Bohu, črepov tých bezbožnosti vidíme nakopených na všetky strany celé hromady, ale skala tá sa ešte nehýbe. A jestli sa aj hýbe, nech nik nehovorí, že je to už tá pevná skala pravého kresťanstva. Áno, na našom kresťanskom pohybe nalepené jesto kadejakých neztrvdnutých ešte tekutín. Zbabelosť, nevernosť, strach pred ľuďmi ziskuchtivosť a pýcha omotávajú sa nám kde-tu o tú skalú našu bojujúceho kresťanstva. A to sú vám také ledažaké látky, že tá skala pre ne nemôže docieliť mohutného pohybu a keď aj docielila by ho, nuž tie daromné prílepky naše prekážajú nás v ceste a pri srážke s pohanským liberalismom stanú sa ochraňou toho črepového liberalismu. Ba ešte sa aj peknerúče poprilepujú až pod samé päty pyšného liberalismu.

Aby ste nám ale lepšie porozumeli povieme vám to aj zretedelnými slovami:

Zafatý kalvín Bánffy s pomocou židov a kóšutistov chcel jednoducho vykoreniť kresťanstvo u nás a uviesť čosi kdesi akési vlastenecké pohanstvo. Poprekacoval úctyhodné ustanovizne kresťanské s civilným židovským sobášom a prenasledoval kresťanov pri voľbách až na smrť. Len sa rozepamätajte na rok 96-tý, ten nám všetko vysvetlí.

Bánffy prepadol; ostaly z jeho politiky len črepy. Vzal veslo vlády Széll do ruky. Každý myslel si, že pán Széll dá tým črepom svätý pokoj. Aj sa to tak ukazovalo a medzi chytráckymi katolíkmí nastala akási spokojnosť, že vraj Széll je predsa len čestnejším mužom. Ba podajední začali už vyvolávať od radosti že vraj hľa, už sme porazili pohanov a židov: tu je doba katolíckej vlády! Týchto posledných bolo síce málo a prislúchali oni všetci už od dávna do radu známých nám «dobrých katolíkov».

Dosť na tom, že po tej surovej tyranskej vláde Bánffyho Széll vedel sebe ľahko získať všetkých takých katolíkov, ktorých presvedčenie nebolo ako skala, lež skorej jako loj.

A čo sa stalo?

Apponyiho strana celá prebehla pod prápor Széllov, a po krajine na všetky strany pripíjali týmto novým liberálom. No, dnes im už nikto nepripíja. Apponyi mlčí utiahnutý akoby mu boli naložili železný zámok na hubu; Horánszky bývalý Apponyista a všetci ostatní podobne. A mlčia

lebo mlčať musejú všetci uhorskí páni čestnejší, iba taký žid Falk, Mezey a Lánčzy a im podobné bánffycké veličiny rozhadzujú sa na sneme. Katolícki kňazi dostali na hubu kancelaragraf; kresťanským voličom zavdali sa s ledajakým volebným zákonom. O pretriasaní tej hnusnej inkompatibility liberálnych ablegátov ani myslieť; o kresťanských spolkoch ani reči.

Nuž teda takto vyzerá ten dobrý liberálny katolicizmus?

No bračekovci liberálni katolíci: česť síce vám milej osobe Szélla; ale z takého Széllého katolicizmu my si nežiadame. Taký katolicizmus je nie skala, lež črep a črep, súci len na to, aby sa také odpadky lojového katolicizmu naň priliepili. Ukážte nám len za mak toho, čo ste spolu s Apponyim a Széllom pre dobro kresťanstva vykonať mohli! No-že ukážte! Ale hfa, nikde nič takého nám ukázať nemôžete. Iba to jedno jediné povedomie vás teší, že Széll nenie taký, ako Bánffy. Dovolíme, že je tomu tak; ale pýtame sa: prečo aj jeho politika nenie inakšia voči kresťanstvu, ako bola politika Bánffyho, lež je ešte horšia?

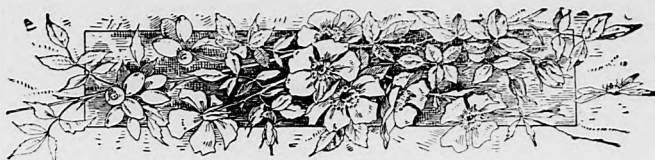
Kto je teda v opravdu dobrým kresťanom, a jestli s osobou Szélla spokojný: povinný je všetko robiť, aby sa v tom Széllovi nesklamal. A sklame sa strašno, akonáhle nebude mať Széll kresťanskej opozície. Akonáhle židovskopohanskí košutisti budú mu vstave väčšmi stúpať na päty nežli strana ľudová; pojdete zase všetci v protikresťanskej politike ďalej aj so Széllom aj s Apponyim aj so všetkými odpadky lojových katolíkov, kam čert káže.

Jestli sa Széll vôbec modlí (o čom pochybovať nechceme), vtedy každodenne musí prosiť Boha na kolenách, aby ľudová strana všade zvíťazila. A jestli kto verí na to, že by Széll vedel zrušiť slovo a odstúpiť od protikresťanského smeru liberálneho, nuž nech ide pomáhať, pripraviť mu slušnú kresťanskú opozíciu v ľudovej strane.

Ináč zostane zase len ten bánffycký črepový poriadok a základ v krajine a tento kedysi kresťanská skala roztrieska a porúca aj s vami.

Nech teda teraz už mlčí vo svojej diere čestný Apponyi aj strana jeho. Nech len teda vyčakávajú chytrácki katolíci od Szélla tú miernú, kresťanskú politiku. Ale budete čakať marno, ako židia na Messiaša!

Edward Sándorfi.

POLITICKÉ CHÝRY.

Volebné pohyby.

Kossuthová strana začína po maďarských vidiekoch príliš drzo vystupovať proti strane ľudovej. Na schádzkach a poradách svojich iného nerobia, iba nadávajú nám do kňazskej, do katolíckej, antisemitickej strany. A Széllovi liberáli všade im pomáhajú. Mrzí týchto pánov čosi. Odkeď sa ľudové noviny maďarské tak veľmi rozšírily, začína sa ten dlho klamaný národ prebúdať a neverí hubatým Kossuthom ani za drevený groš.

Zprávy o ľudovom pohybe sú potešiteľné. Ľudia naši nielen schádzajú sa už na porady, lež jednotlivci vyberajú sa aj na okolie. Ba máme jednoduchých ľudí, ktorí sami od seba prechodia pešo celé okresy. Tito chodia dni a týždne; všade sberajú nám nových predplatiteľov, všade vyhľadávajú spoľahlivých, smelých kortešov. Takýmto všetkým odpovedáme na jejich dotazy: 1. Ľudová strana postaví všade kandidáta, kde si to ľud bude žiadať. K tomu je ale potrebné, aby po 2. usrozumeli ste sa s vašimi duchovnými a týchto sebe za vodcov vyvolili a svoje žiadosti skrze nich nám na vedomie dali. 3. Shromáždenie ľudové teraz nemôže sa vydržiavať, lež kadenáhle bude čas príhodnejší, na žiadosť budeme vydržiavať shromáždenie zvlášte tam, kde takého ešte nebolo.

Najnovšie sväto-ondrejský okres sa pekne riadi. Už majú založený klub v Duna-Bohdáni a teraz budú mať v Budapešti valnú poradu. Len do Bohdána chodí z 300 ľudových časopisov. Tamojší ablegát Lappa môže si pričytať aspoň 100.000 zl. na voľbu, ale že ich darmo chystá je isté, ako 1 a 1 sú dva.

Naší vyst'ahovalci.

V nitrianskej stolici osvedčil sa stoličný výbor jednohlasne za návrh stolice háromskékej o zrušení zákona národnostného. Teda nitrianski páni stoliční žiadajú, aby na pr. ľud slovenský nemal práva v svojom materinskom jazyku sa vzdelávať, v školách nižších a vyšších; vytvoríť chcejú nemaďarské reči zo súdov. Veľmi múdro! Keďže nemaďarskej reči vo vyšších školách a v úradoch súdobných (vo výrokoch) beztak neni, treba ten zákon čím skorej zrušiť. Potom hádam zrušia aj porcie a vojenskú povinnosť u nemaďarských národností. A toto by bolo veľmi potrebné, lebo ľud nitrianský začína už tiež hŕňať svoje rodisko, v ktorom len neznesiteľné farchy ale žiadne práva ku obľahšeniu výživy nemá. Behom dvoch týždňov vyvandrovalo len z okolia myjavského asi 900 ľudí. No zato nič, však hen zo Šáriškej, Zemplínskej robia to múdrejšie. Ztadiaľ sa vyvážajú už úradne. Obecný úrad sa zriekne, a hýbaj celá obec do Ameriky, tak že ani hlásnika, ani hrobára nezostane doma, aj týchto povin-

nosti musejů ženy prevzat. Ale aj z maďarských strán bedákajú, že nebudú mať na leto žiadnych robotníkov, lebo že všetko ide sa vysťahovať. Nuž tak. Len si ešte poliberalujte za pár rokov, potom budú musef páni liberáli ísť okopávať repu na židovských nivách.

Vol'by v Rakúsku

sú už dokončené. Výsledok volieb je nasledovný: Vyvolený sú so slovanskej strany:

Česi: Mladočesi 51, konservatívni veľkostatkári českí 19, českí agráreni 6, českí národní robotníci (v to počítujúc oba mandáty dr. Kľofáča) 6, českí katolícki ľudáci 2 — spolu 84.

Poliaci: Kolo Polskie 61 (konservatívni 4), demokrati 10, secessionisti demokratični 9, sedliak 1), polská strana ľudová 4, Stojalowskovci 5, polský socialista neodvislý 1 — spolu 71.

Rusi: 10 (štyri frakcie).

Slovinci: 16 (konservatívni a svobodomyseľní)

Juhoslovania: 11 (Horvatov 9 a Srbi 2).

Slovanov spolu 192.

Nemci. «Gemeinbürgschaft»: Nemecká strana ľudová 49, nemeckí pokrokári 39 (v tých sú 3 «svobodného nemeckého sjednotenia»), ústavoverní veľkostatkári liberálni 30, Schönereriáni 22, Luegeristi 22 — spolu 162.

Konservatívne centrum 9, katolícka strana ľudová 23 — spolu 32.

Okrem týchto: Taliani 19 (liberálni a konservatívni), Rumuni 5, socialisti 10, divokí, t. j. neprináležiaci ku žiadnej frakcii 2 — spolu 36.

Ako sa z týchto strán a frakcii stála väčšina utvorí — to si i predstaviť ťažko, tým menej dá sa to predpovedať. 24 strán a frakcii!

Vojna v južnej Afrike.

Pomály vysvitá, že Búri si stoja nielen dobre, lež budú vstave aj pyšnú Anglia pokorif.

V Londýne už šíri sa nespokojnosť pre boerskú vojnu. V novinách začínajú sa ozývať takéto hlasy: «Všetci sme povinní uznať, že táto vojna je naše najväčšie nešťastie». Dve tretiny vojska v južnej Afrike sú vraj nespôsobné už k aktívnej službe, tak že temer celkom prestaly expedície proti Boerom. Angličania chránia len svoje spojenia, ale i pri obrannom spôsobe vojny trpia mnoho najmä pre nedostatok proviantu, ktorý zväčša dostáva sa im do rúk Boerov. No v Londýne nespokojnosť je odtiaľ, že v obchode už citelne ukazujú sa ztraty, zavinené vojnou.

Najnovšie dozvedáme sa, že ruský cár hotový je prostredníctvom prijať za uzavretie mieru medzi Angliou a Búrimi.

No Rusko by iste nemiešalo sa do nemilej hádky, keby nebola sama Anglia z nútenosti náklonná smeriť sa. Ba jeko to ozaj napokon ešte vypáli?

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Na sneme dokonali prietras rozpočtu ministerstva vnútra a prešli na rozpočet obchodného ministra. Ľudák dr. Major prehovoril ešte k predošlému rozpočtu. Ako dobrého mena lekár rečnil o zdravotníckych otázkach: o nemocniciach, o lekároch, o krivdách aj o nesvedomitostiach týchto a o úmrtnosti detí. Vystúpil proti kadeakým falošným, vychvaľovaným čarodejným liekom, s ktorými iba len ľahkoverné obecnstvo klamú a sdierrajú až radosť.

Pri rozpočte obchodného ministerstva tiež ohlásil sa dr. Major a zatracoval ten mizerný szabad ipar, t. j. slobodný priemysel, ktorý priviedol na žobrácku palicu všetkých našich remeselníkov. Žiadal, aby na spôsob bývalých cechov zase založili sa remeselnícke spolky. — My by sme k tomu doložili, aby takéto spolky mali samosprávu. Lebo u nás panuje takéto politika, že vláda, keď už čo-to spraví, všade vopchá nos a aj tú najlepšiu vec zpotvorí a nafahuje na kopyto liberálne, aby všetko len od vlády záviselo, a aby všade mala hotových otrokov.

K tej istej otázke hovoril aj Polónyi. Spomenul, že takýto kapitalista, ktorého vláda ťažkým grošom napomáha akožto «vlasteneckého» obchodníka, klame aj vládu aj obecnstvo. Lebo peniaze síce strčí do vrečka, ale doma nedá robiť u našich remeselníkov, lež všetko dováža z cudzozemska. Na dôkaz svojho tvrdenia naraz vytiahol z lavice tri páry nových topánok, ktoré kúpil zo Štiavnic od takého podporovaného obchodníka a topánky mali cudzozemskú firmu na podošvách.

Na Marianský chrám Višňovský obetovali.

Z Visokěj: Josef Krutošik 30 kor.

Zo Žiliny; Franc Rezan ku predošlým 2 kor. znovu 1 kor.

Z Prusska z Oppelnu: Josef Strbánik 1 marku a Jozef Holánik 1 marku, t. j. 2 kor. 35 hal.

Z Prusska z Dražďan: Martina Pavlika sbierka 8 mariék 50 halirov, t. j. 9 kor. 54 hal, ku ktorej prispeli: po 1 marke: Martin Pavlik, Jozef Pisárik, Jozef Pavlik, Pavel Baričák, Ján Janetka, Ján Janek; po 50 hal.: Ján Pisár, Štefan Čerňan, Jozef Veselka rodáci z Visokej; a Šimon Zbonsčák rodák z Rakovej.

Z Rajca: Maria Pažický 4 kor.

Z Velkých Bielíc: Štefan Paška farár 5 kor.

Zo Žiliny: Júlia Ďuriš Diňuš ku predošlej 1 kor znovu 4 kor.

Z Tura: Vavrinec Kuric 1 kor.

V Višňového: 40 kor. Spolok Sv. Rúzenca.

Božské Srdec Ježiša, odplaf dobrodincom našim všetko to dobré, ktoré Ti oni obetovaním na ozdobenie kostola nášho ochotne preukázali. Požehnaj im za to časne i večne!

Alex Frátrik, farár višňovský.

Ján Zalka, biskup.

† 1901. január 16.

V minulom čísle podali sme smutnú správu o smrti najstaršieho v Uhorsku biskupa. Tu hľa prinášame aj podobízu jeho. Konáme to z tej úprimnej hlbkej úcty, ktorú si nebožtík nielen od svojich veriacich, lež aj od všetkých uhorských katolíkov oprávnené získal. Práve zato, že bol kňazom dľa Srдца Božského, obľúbený bol tak u nižších jako aj u vyšších vrstvách. — Dnes požíva iste slávu, ktorú Boh pripravil verným svojim služobníkom vo večnom živote. I my vzdycháme si z hlbín srdca: Pán Boh ho osláv.

Aké noviny máme čítať?

Kniha a noviny, to práve tak pôsobí na človeka, ako priateľstvo toho lebo oného človeka. Hovorí príslovie že vtáka po perí a človeka po priateľoch jeho poznáš.

To isté platí aj o knihách a novinách: jaké knihy a noviny čítaš, takého aj smýšľania budeš. Stalo sa to nie raz, lež hádam aj storázy už, že n. pr. decko poriadných rodičov zapletlo sa medzi cigánov, a časom z tohoto decka stalo sa opravdové cigánča. Nuž tak je to aj s novinami. Keď voľakto vždy len samé cigánstvo číta v novinách, nuž konečne tým cigánstvám aj uverí, a bude spolu s novinami cigánskymi bojovať proti čiročistej pravde. A to je najsmutnejšie, že mnohí ľudia chudáci ani nemôžu za to, bo nemal ích kto upozorniť na iné dobré bohumilé noviny, a preto takí ľudia nemali príle-

žitosť porovnať tie noviny, že v ktorých sa píše za pravdu, za Boha a za práva ubiedeného, utláčaného ľudu.

Ale najhoršie je vo veci to, že sú aj také falošné noviny, ktoré síce hladko-sladko píšu, akoby byly nevinným baránkom, lenže o takých veciach, o ktorých by najviac písať mali, o takých veciach ony na večné veky mlčia, aby ten zaslepený ľud hádam nevzepamätal sa a nekopnul také falošné noviny von z domu.

Upozorňujeme vás Bratia rodáci, že netreba ohľad brať na to, či sú noviny daktoré lacné, či sa v nich o láske, o kravách, o hnoji a pod. veciach píše, lež len na to berte ohľad, či tie noviny aj nebojá sa smelo povedať pravdu do očí bárs akému pánovi veľkomožnému? Či majú guráž ohlásiť sa vždy, keď ten ubohý roľník a remeselník od všeliakých úradov prenasledovaný býva? A či tie noviny píšu ľudia od vlády a od židov platení, aby vás slepili, alebo či ích píšu vaší bratia, krv z krve vašej a kosť z vašej kosti? Toto hľa je hlavná otázka vtedy, keď máte peniaze vynaložiť na noviny. Lebo predplatíte-li na noviny také, čo sú neni ani sem ani tam, ktoré vám len slúžnovci, rychtári, notári a štátni učíteli — teda samí štátni sluhovia — odporúčajú a natískajú, s tým len sami proti sebe robíte. Lebo však dobre môžete poznať pánov a židov: títo sa veru málokedy chovajú úprimnou láskou k tomu chudobnému človekovi. Preto títo páni a židia ani nebudú vám odporúčať takých novín, ktoré by byly pre dobro vaše, lež len také, v ktorých sa píše dve na tri o všeličom, len o vašich krivdách nikedy.

Ponevác vieme, že naši Slováci veľmi radi čítajú dobré veci, preto posielame toto číslo nášho všeobecne známeho a rozšíreného «Krešťana» aj takým niektorým pánom, ktorí ho ešte nepoznajú. Ráďte si to číslo prezreť a prečítať a potom súďte sami o ňom, či nedýcha z každého riadku jeho čiročistá pravda a láska k ľudu. Nazad nikto nemusí poslať to číslo, lebo je to na ukážku poslané zdarma. Komu obsah našich novín zodpovie, nech sa mu páči predplatiť, keď bude mať peniaze, a veru ani jeden neobanuje!

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Krešťan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

Na chlieb chudobných poslali pre chudobných slovenských žiakov: A. Röthling Štiavnica 2 kor., Štefan Hlasic (Dolnia Tuzla) 2 kor., T. Radoff, Budapešť 10 kor., Pavel Prihoda (B. sv. Mikuláš) 10 kor., Jozef Sedlák (Gries) 2 kor.

*

Na chlieb sv. Antona poslali: A. M. z Púchova 4 koruny; Andrej Grósz, Solčany 2 koruny.

Prečo sú nám spolky potrebné?

(Pokračovanie.)

Naše sú krvopotné groše, ktoré my platíme na takých boháčov, ktorí by nám mali pomáhať. Ty platíš ministra, ty platíš ablegátov, ty platíš fõ- aj ališpánov, ty platíš solgabírov atď. Ty platíš tých všetkých, ktorí sú tvoji nepriatelia a ktorí sa o teba nič nestarajú. Ano, ty platíš všetko čo len jesto; ty to všetko vláde platíš a vláda s tvojimi grošmi týchto vyplati.

A ktože sa viac narobí ako my remeselníci, nado všetko šuster a krajčír? Tí len vtedy nerobia keď spia a jedia; ba ešte aj vtedy, lebo dosť rázy si jeho chlebiček pri robote pohryzuje, aby nezameškal prácu. On nemá oddychu na fruštík, on nemá oddychu na obed ani na večeru. On ubohý chudáčik vždy robí; robí celý boží deň od rána 5—6 hod. až večer do 10—11 hod.; veľarázy ho aj polnoc najde. Ráno vstane, oblečie sa a pracuje vždy a vždy. On je celá mašina; on je hotový otrok; on je horší od zapriahnutého statku: a čo vyrobí? — Nič! Taký tovaryš má na dedine od 50 kr. do 2 zl. 50 kr. na celý týždeň, a viac mu nemôže jeho majster dať, lebo by doplácal a jeho majster takto s ním celé dni a týždne drhne a z toho všetkého ledva že sa prechová a zaoblečie aj to len po chudobno.

On nikde nejde a celkom medzi tými štyrmi múrami osprostie. Tedy či aj týmto ľuďom neni potrebný spolok? Prečo by on denne, lebo aspoň v týždni 2—3 rázy nemôhol si oddýchnuť za 2 alebo 3 hodinky a do spolku ísť sa rozhovoriť, aby celkom nemý, hluchý a sprostý neostal? Veď keď už pre inšie nie, aspoň pre jeho zdravie, bo aj kus pohybu a zábavy ku zdraviu patrí. Konečne, keď len robiť a jiesť chcem a iné si nežiadam, dám sa zatvoríť do žaláru, tam mám aspoň o to lepšie, že mi darmo jesť dajú a sa sám nemusím o prácu starať. Ani tam porcie neplatím, za kvartiel neplatím, za háby neplatím. Mám darmo jesť a k tomu aj výsluhu a ešte aj stráž nado mnou držia, a tak som uistený, že sa mi nič zlého nestane. Som tedy bez všetkého trápenia a bez všetkej starosti, slovom ten najšťastlivejší človek. Koľko by ma to stálo, keby som chcel takého pána hrať v mojom privátnom dome?

Taká je dobrá naša vláda, že sa tak veľmi o tých vagabundov stará. Ale o poriadných, statočných, svedomitých, čo chcú pracovať za živnosť, za háby, za kvartiel a ešte aj im platíť, aby mohli pánov sekať, aby môhla vláda jestvovať: tým nepomáha, o tých sa nik nestará!

Komu je tedy lepšie? Či poriadnému človeku a či takým vagabundom, ktorí majú všetky pohodlnosti? — A takto to všade s nami nakladajú: Potom si už nespomáhaj sám, potom už nedržme dovedna! Či sme nie horší nežli tí rabi a zbojnici, zlodeji a mordári?

Haňba, veľká haňba! že musíme rovno to povedať, že sa vláda viac o tých stará, nežli o nás, tak že my, čo sme na slobode a nie v temniciach musíme zlodejom závidieť.

Teraz si už naozaj ruky podajme všetci dovedna a

chyťme sa do práce! Pracujme o našu svobodu, pracujme o to, aby nám — a nie tým áreštantom — lepšie bolo! Pracujme tak ďaleko, aby nám oni našu svobodu a náš dobrý a veselý život závideli! Asnád sa aj tí potom polepšia, a keď tí nie, aspoň tí, čo sú ešte medzi nami a len viera ich chráni od toho života, ktorý je nateraz lepší nežli náš svobodný.

Veď sme nie otroci, ale sme svobodní; jedon má také právo ako druhý, všetci sme rovní, všetci sme páni (ale len pri voľbách). Máme svobodnú tlač; dopisujme o našich biedach. Robte, pracujte kto čo môže. Hľadajme si tu svobodu, hľadajme si tú pravdu.

A kde ju najdeme? Nikde, nikde inde iba v spolkoch. Spolky nám svobodu a pravdu donesú, a len jedine tam najdeme pravdu. Darmo všetko druhé namáhania. Nech žijú tedy naše spolky, nech žije svoboda, nech žije pravda a nech žije s nami naša ľudová strana, nech žije náš predseda ľudovej strany!

Ale máme ešte jeden kameň na našich srdciach, čo nás každého jedného tlačí.

A to sú naše deti, naši synovia a učni, ktorí už dnes po väčších mestách len do dielni robíť chodia. Neni u majstra na koste a na kvartiel: ráno príjde, večer ide od majstra. Takýto učeň sa cez večer túla po uliciach, po špatných hniezdach; schádza sa s tými najrozpuštějšími deťmi, ktoré žiadnych rodičov a nikoho nemajú, čo by sa o ich ľudskú výchovu postaral. A toto je ten najväčší nákaz našich detí. Takto už od malička do neho vrastie tá rozpustilosť, tá planosť, z ktorej všetky druhé plané následky pochádzajú. Majster sa oň nestará, od rodičov je ďaleko a veru cudzi ľudia oňho nedbajú. Či už z takéhoto učňa môže byť statoční tovaryš, statočný človek? Veru nie! on je snád s dobrou výchovou pustený, ale práve vtedy, keď by mu najprisnejšia výchova bola potrebná, vtedy jej postráda. A toto sa tiež volá szabad ipar, svoboda pre tých, ktorí by jej nemali mať.

A takto to stojí aj s našimi tovaryšmi. Tí tiež čo by tí najporiadnejší ľudia mali byť, nemôžu, lebo nemajú kde ísť na poriadné miesto, kde by sa vzdelávali. Tovyáš je prinútený do krčmy a iných špatných miest svoj dlhý čas ísť pretriasť. A s kým-že sa tam síde, s kým tam do spoločnosti vstúpi? Dozaista len z väčšej stránky s nebezpečnými lumpy, od ktorých sa nič dobrého nemôže naučiť a takto sa konečne nemôžeme ani nad tým čudovať, keď z nich málokto poriadným ostane. On tam nechá svoj krvopotne zarobený groš, jeho rozum, a jeho vieru.

(Pokračovanie.)

Zákony,

ktoré naša sv. cirkev katolícka v príčine obcovania so židami vydala.

V čísle 47. m. r. v článku «Kresťanská čelad» som písal o tom cirkevnom zákone, ktorým sa kresťanským dcéram — ženám, devám — prisne zakazuje u židov slúžiť. Myslím, že sa ct. čitateľom «Kresťana» zavďačím, a budú mi za to povďační, keď ešte i tie druhé zákony,

ktoré nám sv. cirkev voči židom zachovávať prikazuje v «Kresťan»-ovi uverejnené budú. Keď katolícki veriaci od nikoho nedozvedia sa o pápežských nariadeniach v tejto veci, nech ich aspoň náš «Kresťan» svojim ct. čitateľom, slovenským kresťanom-katolíkom hlása, a k jejích zachovávaníu povzbudí.

Kresťania-katolíci neupeli by dnes v hnusnom otroctve židovskom, nestonali by pod ťažkým, krutým jarmom židovským, keby boli poslušní svojej duchovnej matke sv. cirkvi katolíckej; keby jej nariadenia, jej rozkazy v príčine obcovania so židami zachovávali. Boj, ktorý sa dnes vedie proti židom, není tak trestom na židov, ale na kresťanov. Železné okovy, ktorými kresťania od židov sputaní sú, ukuvala jejích neposlušnosť voči jejích sv. matke. Cirkev svätá, jako najlepšia a lásky hodná matka už hneď z počiatku strachovala sa toho, žeby jej dietky mohly na svojej viere újmu utrieť a obcovaním so židmi svedené byť, aby svoju matku odstrčili, alebo aspoň menej milovali. Svätá cirkev bola síce voči židom snášanlivá, ba neraz vzala ich i v ochranu, avšak nikdy nesvolila, aby katolíci so židami vedno pospolu bydlili. Na dôkaz pravdy týchto mojich slov, tohoto mojeho tvrdenia uvádzam tu tie zákony, ktoré týkajú sa stykov, obcovania kresťanov-katolíkov so židami:

1. Židia nielen že nemajú mať žiadnych otrokov vo vlastnom smysle, alebo otrokyne, (Mancipia christiana) ale židia nesmú užívať kresťanov ku službám rodiny alebo domu, ani kresťania nesmú židom ustavične za mzdu, za plácu službu preukazovať.

2. Zvlášte a prísne je zakázano, aby kresťanky slúžily u židov za kojné, dojky, za pestúnky dietok židovských.

3. V nemoci nesmú volať kresťania žiadnych lekárov židovských, ani prijímať lieky židovskou rukou pripravené.

4. Celkom je kresťanom zakázané pod trestom exkomunikácie, t. j. vyobcovania z cirkvi v tomže dome, lebo s touže rodinou so židami bydlieť.

5. Zvlášte dbať je o to, aby židia nezaujímali vo verejnom živote postavenia, v ktorých by mohli nad kresťanmi nadvládu vykonávať. (Kresťania tedy nesmú židov za rychárov, sudcov, za predstavených nad kresťanmi voliť, im k tomu pomáhať; nesmú kresťania židov do sborov zákonodarných, do snemu, do diety za ablegátov voliť, ani na ich stránku kortešovať.)

6. Podobne zakázano je kresťanom židovské svätby navštevovať a so židami hry, zábavky provodzovať.

7. Kresťania nesmú židov na žiaden pád na hostiny zvať, rovne tak nesmú kresťania pozvaní súc od židov, hostiny jejích navštevovať.

8. Kresťania nesmú kresťanské majetky židom prenajímať, t. j. židom do árendy dávať.

9. Kresťania nesmú židovské macessy, barchesy prijímať, tým menej židovské macessy požívať, jesť.

Toto sú tie hlavné zákony, ktoré naša dobrá, láskavá matka cirkev svätá v príčine obcovania so židami vydala. (Vid Philips Kirchenrecht im 2 Band, und Werings

Archiv Band 42. 51. u. s. w.) Že tieto zákony majú platnosť i teraz, a budú mať platnosť i napozatým to vysvitá z odpovedi sv. Stolice na otázku ohľadne tejto veci roku 1861. od haličského episkopatu danú. A slávnej pamäti Pápež Pius IX. biskupom rozkázal tieto zákony veriacim ohlásit, na vedomie dať a že tieto zákony od veriacich pod trestom exkomunikácie, t. j. pod trestom vyobcovania z cirkvi, od biskupov a kňazov ale pod trestom suspensie, t. j. pod trestom vyzdvihnutia z úradu zachovávané byť musejú.

A teraz sa pýtam: či kresťania týmito zákonami oproti židom nie sú dostatočne poistení, asekurovaní? Zaiste že sú. O kiezby len kresťania tieto zákony, tieto nariadenia sv. cirkve vždy verne, svedomite zachovávali! Ponevác však kresťania, zvlášte u nás v tomto našom sožidovstvom, sozedenárstvom orságu, tieto zákony sv. cirkve duchovnej svojej matky nezachovávajú, ba áno, jakoby na vzdor, na truc svojej matke činia, so židákami intímne obeujú, so židákami spolupracujú i proti Pánu Ježišu Kristu a sv. cirkvi, preto musejú pykať, t. j. kresťania za trest svojej neposlušnosti ku svojej duchovnej matke sv. cirkvi musejú to ťažké, kruté jarmo židovské niesť, musejú v tom hnusnom tyranskom a židovskom otroctve stonať, upieť. A z tohoto židovského jarma, z tohoto židovského otroctva kresťania nebudú vyslobodení, ale v ňom budú museť upieť do toho času, dokúd v tej svojej tvrdošijnej zarytej neposlušnosti ku svojej duchovnej matke sv. cirkvi katol. sotrvávať budú. Len potom, ale prv nie, budú kresťania z krutého, ťažkého židovského jarma, z hnusného tyranského židovského otroctva vyslobodení, keď jako dobré dietky budú svoju duchovnú matku sv. cirkev Kristovú poslúchať, keď budú tie zákony, ktoré im ona voči židom, v príčine obcovania so židami zachovávať prikazuje, ochotne, verne, svedomite, mileradi zachovávať. Daj to Bože, aby sa tak stalo!

Ja si z hlbín úprimného srdca prajem aby tie zákony, tie múdre pápežské ustanovenia nezostaly len na papieri a aby nehľadely na náš život jako mŕtvé litery, ale nech sa stanú telom, nech naberú ohňa a života a z kazateľňov a rečníckych miest nech sa ozývajú jako múdre poučenia, a jako nadšené povzbudenia ku konaniu povinností oproti sebe, oproti bližnému, oproti národu, oproti vlasti, oproti ľudstvu.

Tieto cirkevné zákony majú pre nás kresťanov katolíkov i ten viažúci význam, že nás učia: jakými sme v starých dobách boli, jak verne sme pri sebe stáli, jak sme sa milovali, a teraz jak sme prísne trestaní, železnými refaziami, okovami sputaní a do hnusného tyranského a židovského otroctva uvrhnutí a to preto, že sme boli a sme neposlušní vznešenej a láskyplnej sv. duchovnej matke svojej, sv. to našej cirkvi katolíckej, a tým i neposlušními Pánu a Bohu nášmu Ježišu Kristu.

Dľa nariadenia, dľa rozkazu pápežského slávnej pamäti Pia IX. každý katol. biskup, katol. kňaz pod trestom suspensie je zaviazaný tieto zákony zachovávať a ich veriacim ohlasovať, a každý veriaci kresťan katolík pod trestom exkomunikácie je zaviazaný tie zákony poslúchať

a zachovávať. Ja si z hlbín srdca prajem, aby u nás jako biskupi a kňazi tak i veriaci tieto zákony zachovávali, lebo len tak i katol. klerus, i katol. ľud, i celý náš orság bude z toho hnusného tyranského otroctva židovského v ktorom upí vyslobodený, ale prv nie. Dixi

Ondrej Rojko, vyslúžilý farár.

Že tu spomínané nariadenia pápežské zachovať dnes je temer nemožné, to je na bielom dni. Ale aj to je patrné, že by to predsa nebolo tak ďaleko s kresťanmi prišlo, keď by sa oné zákony boly zachovávaly. Nuž prečože ich teda nezachovávali katolíci, dokiaľ ešte mohli? A čo z toho nasledovalo, že ich nezachovávali? Póžite sa vókol seba a smutnú odpoveď uvidíte všade.

BESEDNICA.

Nový kresťanský ohlas.*

Hor' sa, Iudu Kristuverný!
Stárež-mládež všeho druhu,
Každý priateľ roduverný
Vstúp do spolku nášho kruhu!
Už je čas,
By sme raz
Pospolu sa bránili,
Zlých ľudí sa chránili!

Čo nemôže jeden človek,
To premôžu ľudia všetci,
Keď sa sdrúžia v silný spolek,
Prekonajú fažké veci
Je teda
Nám treba
Dobré spolky zakládať,
Od nich sa viac nezdráhať!

Preto každý bez okolkov —
Kto národ verne miluješ,
Pristúp medzi nás do spolkov!
Ver, nikdy neobanuješ,
Že si raz
Medzi nás
Dobrovoľne pristúpil,
S nami držať prisľúbil.

* Pôvodca tohoto veršu: Pravdomil skalický — je jednoduchý, ale rozumný a čestný človek, ktorý nechodil žiadne nové államské školy ani nižšie ani vyšie. To preto poznamenáme, aby učenejší ľudia sa pri čítaní tohto veršu zadiviv ráčili, že čo všetko z našich ľudí vystane, jestli sa mohli kolko-toľko prirodzeným spôsobom vzdeláť a jestli ich umelecký neohlúpili v tých pekných nových bezkonfessionálnych államských školách

Věúľ sa práve dobrí ľudia
Medzi nami nachádzajú,
Čo nás k povedomiu budia
A za nás sa zastávajú.
Treba vstať
A sa dať
Od nich viesť a poučiť
Chytrosti sa naučiť!

Zanechaj Mojžiša krámy,
Úžernika biednu peleš,
By netropil zderstvá s nami,
Do krěmy mu viacej nelez!
Radšej sa
Bi v prsá:
Že sa viac nedáš týrať,
Od nehodníka zdierať!

Nebude mi bieda škodiť,
Keď sa budem napomáhať,
Keď sa budem spolu radíť,
Jeden druhého zastávať:
Príjde čas,
Že sa zas'
Dobrej chvíle dožijem,
Svojích práv si dobijem!

Keď budeme držať spolu,
Ver, to bude pre nás šťastie!
Nebude nás tlačíť dolu
Šľojmo z mesta na — predmestie;
Ale nám
Vyhne sám
Do neznámeho kraju
Kde sa mu šudiť dajú. *Pravdomil skalický.*

Zaosková fnšiangová kommissia na «v ohl'ady».

Bratranek môj mi dal kommissiu, bych mu vyhľadal ženu, ktorá by bola súca jeden gazdovský dom viesť. Ja som toto poverenie za svätú vec držal, ako ten starý sluha Abrahámov Eleazar, ktorému Abrahám tiež dal kommissiu, by pre jeho syna Izáka šiel na vidiek poriadnu ženu vyhľadať a nahovoriť.

Ponevác som ja ešte nikdy nenahováral k vydaju alebo ku ženbe, požiadal som odo mňa múdrejšieho, skúsenejšieho a evičenejšieho Cvajfúsa, by mi on svojou radou na ruku šiel. On viac rokov sa zdržoval v Trnave ako kunst-frizör, holič a feldcier. Radil mi ísf s ním do Trnavy, kde sa nám isto podari voľaktorú ku vydaju nahovoriť. Do gombikovej dierky vstrčil sebe ritišporcový kvet so sinokvetom z ráži, a mne tiež vopchal do dierky garafiu, bažaličkový vecheť do ruky a slezovú ružu za širák, a vybrali sme sa pešo do Trnavy na špehy a na vohľady.

Pre lepšie orientovanie sa, zašli sme ku jednej starej šikovničke, ktorá aj kancelláriu viedla, lebo mala címer nad dverami: Auskunft-bürô. Tá nás napravila, do ktorých uličiek máme ísť a v ktorých oknách vysedávajú frajlenky z ohľadu na vydaj. Mne sa to síce nepozdávalo, žeby to mohla byť dobrá žena a gazdina z takej, ktorá vysedáva v oknách a prijíma úctu od tovaryšov, subjektov, učnov a uličných pánov, alebo ktorá brúsi po uliciach a každému sa strká do očí. Cvajfús mi ale nato povedal že však sme neni na dedine; tam keď idú nahovárať, musejú za dievku ísť na role, kde konope trhá alebo trávu berie a kravy pasie. V meste to tak neni; tam sa zväčša po oknách liepajú a zvlášte keď vojaci idú na manébre s muzikou cez ulice.

Zbadali sme v jednom okne tri sedieť jednu od druhej bezočivejšiu. V meste to hovoria na takú smelú, že tá je «kbildet»; neni tak bojzlivá a divá, ako taký dedinský kvietok. — Cvajfús zaklope; dostane odpoveď: «herajn!» — po nemecký. Po slovenský by derogovalo cvičenej frajle povedať: volno.

Ja som vkročil za ním a hovorím: «pochválen buď Ježiš Kristus!» — odpovedali mi: «kunták!» «Na veky amen» len u sedliakov hovoria; u pánov ale len «guten tag» — hovorí Cvajfús.

— Nuž ale prečo že ma tak privítala, že «dobry vták»? Snáď to platilo tebe Cvajfúska, lebo ty si tu bol ako barbirský tovaryš; snáď ňa znajú ako dobrého vtáka!

Cvajfús ma ani nepočúval a švandrkoval ako cvičenejší po nemecký. Ja som si zatiaľ poobzierať salón. Kanapy nebolo, Cvajfús si sadol na kraj postele, ja pri kachloch na koš pre špinavé šaty. Pri okne stála rozheklaná šijaca mašina starého systému «Hôve». V kľietke čvirikal jeden plechavý starý kanárik, ktorého jedna z tých frajleniek s prstom dráždila. A z kufra krátkeho zoskočila druhá frajla a utierala si oči a hovorí, že držala «siestu» — poludňajší spánok. Ako ona mohla na hrbatom malom kufri tú siestu držať, to som nechápal, ale som ju ľutoval, lebo ako mačka bola skrútená na tom kufri.

Na moju otázku či aj chrápala, odpovedala, že nie. Teda zaiste zle ležala; ja aspoň keď držím tú pánsku siestu na sene, vždy chrápeť tak, že neraz pes začne štekať, tak sa toho bojí. Teda na kufri sa nedá chrápať.

Na stolíku ležaly anzie-karty a akási modliaca knížka. Vyzierala ako sedem zámkov nebeských.

Jedna z tých troch frajliniek, ktorá práve stimovala gitaru, by sebe zahrála a zaspievala, hovorí mne, že je to nie modliaca knížka — lebo ktože by sa včul už modlil, to len staré baby sa modlievajú — ale že tá knížka je «román» od francúza Paula Koka, z ktorej sa učíme pekné výrazy, peknú reč ku konverzácii. To je práve pre mladých ľudí! — veru by sa nám chcelo snáď o štyroch posledných veciach rozmýšľať z modliacej knížky! Na také stare copy modliť sa, už včul ľudia nedajú nič; to je pre mníšky.

— No slečinka! — hovorím ja — ten Kokov francúzsky román je pre svine písaný, a ten čo to písal bol stará sviňa; mne to pán farár povedal. (Dokončenie nasl.)

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami ako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Smrť. V. Duchovenstvo nedeckého dekanátu oznamuje, že veľk. a prev. P. Ján Czeperik, kanonik titulárny, farár kacvinský, kňaz jubiláris a Nestor (najstarší) celého biskupstva spisského zomrel dňa 16 januára v 91. rok veku svojho po prijatí sv. Sviatostí. Neboztík bol za úplný 66 rokov kňazom. V. o. d. P.

Baron Seefried, manžel vnučky pána kráľa odkúpil letník (dom) Porubskovecov v Liptovskom sv. Mikuláši. Dom tento postavený je na brehu Váhu v zápätí vschu Čebrata.

Zábava. Katolícky kruh v Homonne bude vydžiavať tanečnú zábavu v dvorane Štefania dňa 3 ho februára ku dobru základiny kruhu. Vstupné za osobu 2 kor. za rodinu 5 kor. Začiatok o 8 hod.

Slovenský Spolok v Pešťbudíne poriada dňa 17. februára 1901 v miestnostiach «Starej Strelnic» (Rottenbillerská cesta č. 37/b.) Maškarný ples. Začiatok o 8. hodine večer, Hudba vojenská (6 pešieho pluku Karla I.) Vstupné: rodinné pri pokladnici 5 korún, mimo pokladnice 4 k. 50 h.; za osobu pri pokladnici 2 koruny, mimo pokladnice 1 k. 80 h. Čistý výnos vynaloží sa v prospech «Dobročinného spolku žien v Pešti». Nadplatky a príspevky k rukám p. J. Černocho, predsedu spolku (II., Aladár-utca 22., 8.), s vdakou sa prijímajú a verejne poisťujú. Vstupenky dostať v predodpredaji u členov spolku: pp. Andr. Kapustu (Aggteleki ul. 16.), L. Lumnicera (Velkopoľná č. 3.), J. Mačuhu (IV., Vacovská ul. 45.) a večer pri pokladnici.

Proti šnorovaniu. Minister osvety v Sasku vydal na všetky školy rozkaz, že sa žiačkam nosenie korsetov (šnorovačiek) zakazuje.

Zhorel v posteli. Jozef Boor, advokát v Komárne, fajčieval v posteli. Po tieto dni v noci zapálil si papierosku, fajčil, ale zaspal. Periny sa chytily a nešťastný človek zhorel na uheľ.

Vystahovalectvo v abaujskej stolici nabýva so dňa na deň vždy väčších rozmerov. Behom posledných dvoch žzdňov vydalo sa vyše 200 passov úradne. Žiadosti o vydanie passov prichodí úradom na stá. Podobné chýry idú aj z Gemerskej. Pred dvoma asi týždňami vystahovalo

sa ztadiaľ okolo 300 osôb. Stoličná administrácia nevie toto vystahovanie prekaziť. Hlavný župan obrátil sa na vládu o pomoc. — Aj z Ameriky píšú, že tolko austro-uhorských vystahovalcov ešte nikedy neprichodilo, ako tohoto roku. Do konca júna spočítali tam od roku 114.000 vysťahovalcov rakúskouhorských.

Pračka. Z Čachtíc nám sdelujú: naši štátni pp. učitelia ráčili sa pobíť dňa 12. januára vo škole a jeden druhému rebrá namastíť. Pekný príklad liberálneho systému. (O. J.)

Giuseppe Verdi, slávny italský operný skladateľ, bol dňa 21. t. m. stihnutý porážkou. Verdi má 83 roky.

Dvanásť cigáňov zamrzlo. V Kolovnoji (berežská stolica) žandári chytili čatu kočujúcich cigáňov; našli u nich všelijaké nakradnuté predmety a zatvorili ich cez noc do stajne. Cigáni ušli v noci, a keď ich na druhý deň prenasledovali, našli ich v chotáre obce, v hrbke učuôených, zamrznutých. Sú to dve cigáňske rodiny Abriša Furkósa a Mikuláša Kolomszáza.

Osmy medzinárodný sjazd proti alkoholizmu bude v dňoch 9—14. t. r. vo Viedni. Rakúska vláda prisľúbila sjazdu značnú finančnú podporu a ona sama pošle cudzím vládam vyzvanie, aby sa sjazduúčastnili. Na prednášky prihlásil sa veľký počet vynikajúcich učencov z rozličných krajín bez rozdielu náboženského a politického presvedčenia.

Millionárova svadba. Od New-Xorku až po San Francisco nohovori sa o inšom, ako o svadbe syna amerického kráľa železníc Alberta Wanderbilita. Celá svadobná slávnosť stála 2 mill. korún. Do New-Portu, kde sa odhavovala svadba, doviezlo sa 400 svadobných hostí na osobitnom vlaku. Nevesta dostala svadobných darov v cene 600.000 korún, Dary uložené boli vo zvláštnom dome, ktorý strážili štyria strážnici. Vena dostala nevesta 30 millionov. Mladý zať dostal do výstroja 200 nových oblekov, 68 svrchníkov, 90 párov topánok a 17 tuctov kravatiek. Má 23 roky a majetku 250 mill. korún.

Štátna podpora uhorskému priemyslu. Behom lanského roku 1900 podarilo sa pričinením ministerstva obchodu, že behom tohoto roku vystavené bolo v Uhorsku 41 nových fabrik, v ktorých pracuje 6000 robotníkov. Z týchto fabrik patrí 14 do textilného oboru a 8 do oboru hospodárskeho priemyslu.

Nesvedomité šafárenie. V novších časoch utvorily sa dobročinné spolky pohrabné a na vystrojenie mladých. Ľudia chudobní, vstúpivší do tých spolkov, mali už dosť trpkých zkuseností. Teraz zase skrachoval jeden taký spolk so sídlom vo Veľkej Salonte v biharskej stolici. Vysvitlo, že je 88.942 k. nezaokrytého deficitu, a jestli nebude možno sohnaf zavislosti — čo je až veľmi pravdepodobné, tak celý deficit bude obnášaf 118.271 korún. Šafáreli tak, že do roku 1899 prijali 3725 k. na úrokoch od kapitálu a na manipulačné trovy platili 6797 korún. Kúpili aj drahocenný diamantový prsteň pánu čestnému predsedovi. — A sú to všetko peniaze chudobných ľudí, hofierov, ktorí sa zadľžili, len aby ich dievčatá mali dačo odložené na prípad vydaju.

Úroda pšenice roku 1900. Až na malé výnimky bola úroda pšenice lanského roku chatrná. Dobrú úrodu malo Rumunsko, totiž 31.3 millionov hektolitrov, Bulharsko malo málo 14, Turecko 12, Francúzsko 107½ mill. hektolitrov. V Europe urodilo sa o 9½, v Amerike o 22, v Asii o 16 mill. hektolitrov pšenice menej, ako roku 1899. Europa kúpila zámorskej pšenice 85½ mill. hektolitrov a to 77.7 mill. hektolitrov zo Severnej Ameriky.

Útok jedného anarchistu. Z Parížu oznamujú: Jedon anarchista, menom Geysse, ktorý stál v spojení s Caseriom, vrahom francúzskeho presidenta Garnota, v južno-francúzskom meste Beziers spáchal útok proti členom súdnej stolice shromaždivším sa k pojednávaniu. Geysse vkradnul sa do súdnej sieni a za istý čas pokojne sedel medzi poslucháčstvom. Zrazu ale skočil a z revolvera päfráz strelil na súd. Štyri gule na šťastie nikoho neranily a piata prestrelila togu jednomu advokátovi. Útok zapríčinil veľký poplach. Jedon súdobný sluha konečne oboril sa na útočníka a vytrhnul mu z ruky revolver. Geysse chová sa veľmi cynický a prizvukoval, že tak chce dokázať, že opovrhuje zákonom a súdom. Úväznený anarchista sa tak chová, ako by bol šialený.

Kontrola cukrovarov; pod týmto názvom vyšiel v niektorých novinách článok, že na žiadosť nitrianskeho hospodárskeho spolku minister hospodárstva vyslal ministeriálnu komissiu na kontrolu váženia repy v cukrovaroch a že táto i skutočne prišla na stopu veľkým zneužívaniam v cukrovare veľkošuranskom Ako sa dozvedáme. k ministerstvu hospodárstva takáto žiadosť nedošla doposiaľ.

Pešťbudinským delníkom — ako nám sdelujú — podarilo sa shromaždenie stkele. Obecensva bolo sila a žiadného neporiadku neprihodilo sa.

***

V povďačnosti záležití odmena hodných vecí, tak znie príslovie; však ale pri Müllerovom dvojnásobnoelektromagnetickom ústroje netreba to prizvukovať, bo každodenne dochádzajú od tých, ktorí na lámku, lúpanie, padúcu nemoc, hluchosť, bolenie hlavy, ischias alebo na voláku čuvovú chorobu trpeli, pripisy vďaky, ktoré tento liečivý prostriedok nado všetko vychvaľujú. — V nasledovných riadkoch uverejňujem jeden z nich: Pánu Belovi Müller v Budapešti V. Vadász-u. 42/L. Prosim, pošlite mi ešte jedon ústroj a síce jeden veľký za 3 zl.; nepotrebujem ho pre seba, lež pre jedného odberateľa a budem aj vždy váš šľachetný výrobok, dvojnásobnoelektromagnetický ústav R. B. 86967. každému odporúčať lebo som presvedčený, že každý, kto tento ústroj nosí, neomylnne uzdravený byť musí; ja viem, že keby nebol som váš apparát nosil, bol bych cez celé leto práce neschopným býval a bol bych musel následkom toho škodu na stá podstúpiť a snáď ešte aj horšie následky pretrpeť. Každý chorý, ktorý tento ústroj nosí, má byť presvedčený, že vládne nezaplatiteľným pokladom. S hlbokou úctou Bohumil Schmidt maliar a hudobný strojmajster v Temeš Kubíne, dňa 24. dec. 1900.

DOPISY.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prevelebný Pane!

Milý, drahý v Kristu Brate!

Prítomný môj dopis, ktorý Vám zasielam, je bezpochyby poslebný. Som už týždeň od 20. januára ťažko chorý, nemocný. Bola by to zázračná milosť Božia, keby som ja z tejto mojej choroby ešte vyzdravel.

Za vašu povždy tak úprimnú, srdečnú, braterskú preukazovanú lásku prijímam moje najsrdečnejšie vdaky. Sám Pán Ježiš Kristus a najsv. milá pannenská Matka Jeho nech Vám ráčia byť za to hojnou odplatom i tu časne i tam večne. Odporúčam sa do vašich vrúcnych modlitieb, zvlášte pri obetách sv. Omši in «Memento». Odporúčam sa také i do vrúcnych modlitieb všetkých mojich úprimných priateľov i priateľkyň a ct. čitateľov nášho milého Kresťana. Prosieval som povždy a prosím i teraz Pána a Boha nášho Ježiša Krista vrúcne, aby na prímluvu svojej najsv. Matky a orovodania všetkých Svätých ráčil byť milostivý mne veľikému hriešnikovi a udeliť mi konečnú milosť—gratiam finalem, — aby ma zvlášte v hodinke smrti mojej do svojich najsv. práh ráň, zvlášte ale do najsv. rany boku svojeho, srdca svojého uzavrieť ráčil a z ťade nevy pustil, a najsv. milá Matička Božia, milostivá Matička naša ať ma ráči ku svojemu lásky plnému materinskému srdcu svojemu privinúť a z toho privinutia ma nevy pustíť. Za toto ráčte prosit i Vy v Kristu milovaný Brat môj! a všetci moji priatelia i ct. čitateľa Kresťana. Týmto mi dokážete najväčšiu braterskú i priateľskú lásku. Za nič inšie Vás neprosím, nežiadam. Len túto prosledňiu moju prosbu ku Vám ráčte, prosím, vyplniť. Jestli sa zalúbi Pánu Bohu ma z tejto časnosti do večnosti povolať, to Vám ihneď moji ľudia na vedomia dajú, aby ste moju smrť v Kresťanovi uverejňiť ráčili; myslím, že to vďačne urobíte.

Ešte raz môj srdečne milovaný v Kristu a Národu Brat! prijímam odo mňa Vás čo najvrúcnejšie milujúceho v Kristu a Národu brata moje najsrdečnejšie vdaky.

Do milosti Pána Ježiša Krista a do ochrany milej najsv. Matky Božej Vás, mojich milých priateľov, priateľkyne, ct. čitateľov Kresťana, i celý vrele milovaný môj národ slovensky porúčajúci zostávam v Lome 27. jan. 1901.

Váš nie len do smrti, ale i po smrti uprimný, srdečný v Kristu brat a ctiteľ

Andrej Rojko, vyslúžilý farár.

Ten článok o tých cirkevných zákonoch, ktoré sv. cirkev svojim veriacim voči obcovania so židami zachovávať prikazuje, ráčte, prosím, čím skorej v Kresťanovi uverejňiť. Bude to snáď už môj posledný článok v Kresťanovi. s Bohom! s Bohom!

Z Liptovskej Teplej.

Pochválen buď Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Doprajte týmto mojim riadkom miesta v našom mi-
lom «Kresťanovi».

Tu v našom mestečku je veru dosť odberateľov Kresťana, ale som od nás ešte dosiaľ žiadného dopisu nečítal. Tak som si umienil, že niečo sdelím našim cteným čitateľom o našom mestečku, jestli by ste dopriali miesta v našom oblúbenom Kresťane.

Bohužiaľ, že takých kresťanov máme v našom mestečku, ktorí, bárs je voľba ablegátov ešte ďaleko, už chodia k židovi na poradu, ktorý im takú radu dá, keď im naleje do litra pálenky, že sú hotoví aj svoju vieru zapredať za tú nešťastnú pekelnicu. A keď sa ožerú, potom ten Abrahámov potomok robí s nimi čo chce.

Máme tu aj potravný spolok, ktorému je zakladateľom náš ctihodný pán farár, a tí Judáši a Kajfáši ešte odhovárajú od spolku, že vraj nechoď tam; že u žida vraj dostaneš lepšie. Či je taký človek hoden nosiť meno kresťan?

Ale pozrite, drahý čitateľa, že každý z nich vyjde na mizinu, ale nedaj mu ani na ližičku soli, ty chudobný robotníku, poved mu, že aby si išiel k židovi pýtať, tam kde pri voľbách masťné hrnce vylizoval.

Jedni sa boja, že ak nebudú hlasovať so židom, že nedostanú robotu pri železničnej dráhe, druhý zase, ako furmani, boja sa, že im nedajú vozíť skalú na cesty. A potom, keď im vyhovára poriadny občan, že prečo nehlasovali na ľudovú stranu, povedia, že kto im tam dá čo. Keď ale príjde na jaseň porcie platíť, vtedy sa už škriabe za ušiami, preklína a zlorečí, že musí toľkú daň platíť. A kto mu je to vinen? Sami! *Dvaja mladí Teplania.*

***

Z Johnstownu, Amerika.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vážený Pán Redaktor!

Prosím úctive o uverejnenie a opravenie týchto niekoľko riadkov.

Som ešte nie dávny odberateľom Vašeho týždenníka a preto netrpezlivo naň čakám, keď má prísť a ochotne ho čítam, ale z mojej rodnej obce z Búr Sv. Jura neočuf nič; musí sa im tam dobre viesť, keď sa na nič nesťažujú. «Kresťan» donáša mnoho dopisov z okolitých obcí a veru keď ich človek číta, až ho mráz prejde, keď si povšímneme tie krivdy, ktoré sa po obciach robia. Som toho náhľadu, že i v našej obci sú také krivdy a prenasledovania tou krutou uhorskou vládou, ktorá nariaduje všelijaké dane veľké a poplatky splácať chudobnému ľudu a za to mu natiská cudzojazyčné školy, a škodia mu tak i na hmotnom i na duševnom živote. A čo nezkaží vláda, to zkaží tá židovská brandž.

Tá židovská zberba len klame náš ľud. Žid príjde len s batožkom na chrbáte a keď si nejak zaopatrí pár litrov tej smradlavej vodky a škatuľu zápaliek, otvorí kšeft. Ľud láka k sebe, cigáni, len aby ho môhol k tej čertovici priviesť a ponač sa náš ľud hneď dá ohnúť.

onedlho má už veľký obchod a to z koho? Z teba ubohý ľudu kresťanský. Tak milí kresťania rodáci nie k židovi choďte, lebo ten Vás pripraví o všetko. Naše heslo nech je «svôj k svôjmu» podporujme len kresťanské závody a nie žida. Nič by nebolo chvályhodnejšieho a potrebnejšieho, ako starať sa o založenie potravného spolku, čo môže byť len jediná naša ochrana oproti židovskému zdieraniu.

Tak teda milí občania, preč od židov a liberálnych hazafikov, buďte vzmužili, podajte si ruky a stojte pevne pod práporom Kristovým.

Jozef Mečír.

***

Z Prievidze.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľavážený Pán Redaktor!

Prosím úctive o uverejnenie a napravenie mojich pár riadkov.

Čo ste sa ráčil v jednom čísle «Kresťana» vysloviť, že už len o voľbách budete dopisy uverejňovať, je nám veľmi ľúto, lebo tie dopisy o okoličnostiach jednotlivých okresov sme vďačne čítali, pretože sme s tými naše mohli porovnať a tak zvedieť, či je všade tak prenasledovaný ľud, ako u nás od vrchnosti politickej.

Sotva že sa jedno zlô pomíne, už nasleduje druhé — sotva nám pán Filberger bez všetkej príčiny a nezákonnite, bez predbežného vyšetrovania nášeho všeobecne váženého a cteného pána rychtára suspendoval z úradu, — už zase proti jemu a proti notárovi a kassírovi disciplinárne vyšetrovanie nariadil pre darobné talaľatky. By môhol ho aj morálne biľagovať, chcel ho z výboru prievidzského kasína vyhodiť, — pri voľbe dňa 20-ho držanej. Z tejto príčiny rozkázal všetkým jeho poddaným, jako notárom, doktorom okresným a pánskym jágrom, aby sa ustanovili do kasína a hlasovali proti Bresztyenskému. Všetci sa aj dostavili a hlasovali, ale to všetko bolo márne, lebo neodvislí páni prievidzskí a kňazi piaristi všetci na stránku pána rychtára hlasovali, ktorý bol aj vyvolený a pán Filberger s nosom na rýf stratil sa jako gáfor. Ba aj neho skoro vyhodili z výboru, lebo keďby sa nebola Bresztyenského strana nie nad ním, ale nad jeho úradom smilovala, tak by bol špatne vypadol.

Takéto máme my s týmto človekom trápenia a pletky bez prestania a bárs jakú hanbu keď utrží za to, všetko strčí do vačku, pretože nemá žiadnej stydlivosti, a pretože ho v jeho zločinoch vicišpán nitrianský podporuje, lebo si myslí, že takýto násilný človek mu bude dobrým pomocníkom pri vyslaneckých voľbách, a preto všetky ponosy, ktoré sa oproti nemu podajú, ukrije a zamľe.

Hanba a potupa, že naše verejné záležitosti tak riadia. Do hontianskej a liptovskej stolice vedeli poslať p. Kaffku na vyšetrovanie, do nitrianskej ale nie, bárs by sa tu viac špiny našlo, ako v tých dvoch menovaných stolicách spolu. Čas by bol, aby sa aj náš pán ablegát trochu pohnul a o tejto veci interpelloval, aby aspoň celá krajina vedela, čo sa tu robí.

Do videnia

Prievidzan.

Dobré semeno k sejbe.

Zo správ rozličných časopisov vieme, že na najviac stranách krajiny našej úroda tak do mnohosti, ako do jakosti je len strednia. Príčinu tohoto hľadajú mnohí v nepriaznivých pomeroch počasia: abnormálna zima, suchá jar, vlhké a na silné víchre bohaté leto — toto sú v očiach našich hospodárov prameňami nehody. Neodsakriteľné je a ani my nepopierame túto nepriaznivost klimatických pomerov a zlý vplyv týchže na výsledok úrody; ale z našej stránky vo všeobecnosti ešte jednu príčinu prikladáme ku predešlým, a veru dľa nášho náhľadu príčinu prvej triedy, a tá je, že prevažná väčšina našich hospodárov neobracia dostatočný zreteľ na jakosť výsevného zrna a tak najviac týmto škodí sama sebe, najviac týmto prispieva k chatrnej úrode.

Tomuto ale odpomôcť možno a odpomôcť treba. Nech hospodár vystavenie výsevného zrna neporúča jedine na prírodu, ale nech vykoná všetko, čo je potrebné k tomu, aby pri stávajúcich pomeroch dopestoval čo možno najkrajšie zrno k siatiu. Toto ale môže dosiahnuť tým, že zrno k siatiu neberie z celej úrody, ale pestuje ho osobite, s nasledovaním nasledujúcich pravidiel.

Vyhliadne na roľiach svojich jedno také miesto, pôda ktorého najlepšie zodpovie požiadavkám rastliny. Vybratú pôdu nenie fažkou vecou, lebo ved na základe doterajších výsledkov úrody každý môže vedieť, ktorá pôda je to, ktorá je k pestovaniu patričnej rastliny príhodnejšia, ako ostatnie a na ktorej sa tá krajšia a čo do jakosti lepšie urodí, ako na ostatných pôdach hospodárstva.

Keď má pôdu vybratú, nech postará sa o to, aby sila hnoja tejže zodpovedala požiadavkám rastliny; — tam, kde je potrebné, nech nelutuje obetí ani k zakúpeniu umelých hnojiv, lebo ved je všeobecne známo, že obilniny naše veľmi vyžadujú fosforečnej kyseliny, väčšina našich zemí ale — ako vieme — je na fosforečnú kyseľinu chudobná.

Za predchádzajúce osivo nech volí takú rastlinu, pri ktorej môže sa zem výtečne pripraviť, a po ktorej sa rastlina, ktorú pestovať chceme, zvlášte pekne darieva.

Za výsevné zrno nech upotrebí najkrajšie a bez všetkého plevelu súce zrno a ktoré najlepšie zodpovie klimatickým pomeroch a vlastnostiam pôdy. Zrno nech vyseje trochu redšie ako obyčajne, aby sa jednotlivé rastliny čím dokonalejšie mohli vyvinúť a aby sa tak jakosť zrna napravila, Nech obracia zvláštnu starosť k pestovaniu rastlín, hlavne k ničeniu plevelu; čas žatvy nech volí v dobrom počasi a nech nelutuje trochu ustávania k ďalšiemu vyčisteniu vyláteného zrna.

Kto takto pestuje semeno k siatiu a len týmto spôsobom vypestované zrno upotrebí k siatiu, ten sa v krátkom čase presvedčí o užitočnosti, zdaru a výsledku tohože.

Z «Obzor-u».

Odkazy redakcie.

Pltník. Srdečný pozdrav! S našej strany sme tak jako tak. Ináč jeden úvodný článok náš vám mnoho vysvetlí. Rozprávočku z francúzštiny upotrebili sme do «Listov sv. Antona».

Zaosek. Ako s «Dedinským Hasičom»? Nuž všelijako. Stálo nás blízko 90 zl. ovšem že nie v hotovosti platených. Teraz idú objednávky jednotlivých čísiel po 10 kr. Z týchto listonoš berie 2 kr. a zasielka stojí tiež 2 aj pol. Keď by sa všetko zpredalo nebudeme škodovať. Len tlačiareň je v pomikovci. Pravdepodobne prepadne a tam i my môžeme dačo ztratit. Pre túto príčinu prestal na čas aj «Slov. D.» Keby sa našiel schopný tlačiar slovenský môhol by stroje pripadne za 2—3 tisíc zl. odkúpiť. A tu v Pešti by mu šlo dobre.

Pravdu milovný, Rovné. Čo to z tým židom u vás? Naraz tri dopisy nám prišli od vás, všetko na toho žida. Jeden sme z nich pripravili pod tlač, ešte neviem či bude preň miesta. Lež vravíme vám: aj dopisovať je dobre síce, ale by bolo lepšie bez všetkých ďalších dopisov urobiť si krátky poriadok dľa toho: svoj k svojmu.

Dopisovateľ z Dolnej Tuzly. Či by ste nemohli dať opísať druhému vaše písmo a tak nám ho potom opísané zaslať? Vy síce dobre píšete čo sa obsahu týka, ale litery vaše sa dajú veru ťažko prečítať. Musíte čakať s trpezlivosťou.

Starý dopisovateľ v Rovném. Tak robíme vždy aj bez prosby. Vášho žida nahaľujú aj druhí.

Jeden z prítomných, Krušovce. Budeme musieť dopis náležite zkrátiť, bo sú aj druhé veci. Ináč vám to, čo je hlavné v ňom vďačne uverejníme.

Leszkó György, Békés Csaba, Tó-utca 1245., 23-ročný. Hlásite sa za zahradníka? To musíte dať do oznámov a to stojí peniaze. Možno že aj z tohoto odkazu budú vás vedieť poznať a najst. Ale bratku, mali ste to za učiteľa! Ten vás len naučil po slovensky písať! Že vraj: «Neh temto nyže podpísani eslanok racsja uverejnyity v Kresztyanye». No aj to bol pekný učiteľ!

Slavinský. Vďaka za zásielku. To nič keď verše vystanú. Dakedy príde taká neúrodná doba, že sa nedá básniť. Potom zase bujará doba nastane nepokojného ducha a vtedy podarené verše skladáme ľahko. Túto treba použiť. Sahnúť si a napísať verš o tom alebo o tom: také žarty len redaktor musí kedy-tedy vystrájať, keď nemá totiž žiadneho verša poruke. Vaše besiedky sme čítali. Len sa do toho!

B. P. Trnava. Prečítajte si Zaoskov výlet do Trnavy a volajte: držte ma! — Dopis váš je dobrý, príhodný. Čo na skóre ho upotrebíme.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecnstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značen. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 klgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 7·95—7·55 kor., peštianska 7·25 7·50 kor., z Báčky 7·10 kor., banátská 7·30 korún.

Raž: ————6·90 kor.

Jačmeň: na krm 5·50— — korún, do pálenice 6· — — — kor., na várku 7· — — — kor.

Kukurica: 4·30—4·70 kor.

Múka pšeničná po 100 kil.

íslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	25·20	24· —	22·80	21·80	21·40	20·20
		6	7	7½	8	
		18·50	15·80	14· —	11· —	

Otruby po 100 kil.: drobné 8·80 korún, hrubé 8·80 korún.

Proso: 2·20—5·60 kor., všetko po 100 kil.

Ovos: 5·50 — — kor.

Strova: *Fazuľa* veľká biela a okruhá po 8·75. — — brnava 7·50 — —, pestrá 6·50 — —, drobná 9·50—9·75, cúdená 10·50 — —. *Hrach:* 10·50—12·50, lúpaný 20· — —. *Šušovica* horšia 8· — —, lepšia 14· — —. *Mak:* 25· — —26· — —, všetko po 50 klgr.

Semená: Červená ďatelina nová 53· — —61· — —. Lucerna 40· — —50· — —, všetko 50 klgr.

Sviňská masť 54·50 — —, Slanina $\frac{3}{100}$ 45· — — $\frac{4}{100}$ 42· — —, udená dobrá slanina — — — — po 50 klgr.

Lekvár srbský transito 17·50 — — — — po 50 klgr.

Petrolej trojkřížový 43·75, dvojkřížový 42·25 za 50 klgr. netto.

Remeň: funtovice k. 154—160; terey prima k. 150—158; anglické odpadky k. 145—148; teľaciny k. 460—470; pitlingy 270; koňaciny vrázkované k. — — — —; tažené k. — — — —.

Bliskavý remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. — — — —, väčšie — — — — metr. cent.

Spiritus odaný rafinovaný 116·50 — — — —, denaturovaný 37· — —37½.

Spisy redakcii zaslané.

Rozprávky. Napísal a vydal Jozef Gregor Tajovský. Cena 20 halierov. Mladý ešte spisovateľ je už od rokov známy, ako dobrý vtipkár vo svojich rozprávočkách, zaslaný nám sošit obsahuje takýchto šesť, v ktorých umelecký kreslí život tak, ako sa on v skutočnosti nám javí. Rozprávky tieto snažne odporúčame. Dostať u pôvodcu v Trnave (Nagyszombat).

«**Ja som nepoškvvrnené počatie,**» to jest **Lurdská Panna Maria.** Modlitebná knižka. Spracoval Jozef *Kompánek*, farár veľko-ostratický. Druhé opravené vydanie s povolením cirkevnej vrchnosti.

Sborník museálnej slovenskej spoločnosti. Ročník V., Százok II. Turčianský Sv. Martin 1900.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník III. Číslo 6.

O «Museálnej Slovenskej Spoločnosti» treba vedieť, je to spoločnosť vedecká vládou potvrdená ku zachovávaniu veškerých starozitností a pamätností slovenských tak na poli umelectva a priemyslu jako aj jazykozpytu a vôbec všetkého, čo sa slovensko-národnej vzdelanostnej historie týče. Členom spoločnosti tejto je, kto ročný poplatok 4 koruny riadne platí, za to obdrží «Časopis mus. sl. sp.» (mesačné sošity). Vláda podporuje tento ústav ročnou príspevkou 600 korún, a nedávno schválila obetivavosť slovenského obecnstva. — Ba či sa dožijeme, žeby aj cirkevná vrchnosť svoj cirkevný spolok sv. Vojtecha podporila a schvaľovala, veď tento neni ani v Turč. Sv. Martine?

Zábavné a poučné knížky č. 3. Skrotenec a iné články, cena 20 hal. Turčianský Sv. Martin. Túto knižku pre jej rozmanitý, veľmi poučlivý obsah veľmi odporúčame. Dostať u knižtlačiarско-účastinársky spolok v Turč. Sv. Martine.

Mariacella v Štýrsku. Opísali Frant. V. Sasinek a Rupert Rehák. Vydal Martin Kollár, farár v Nádaši a Redaktor «Katol. Novín» v Trnave. Tlačou Adolfa Horovitzu. Cena 20 halierov.

N. V. Gogol' Revizor, komedia v piatich dejstvách. Preložil Fedor Jesenský. Cena 1 kor. Dostať u Fedora Jesenského v Trnave (Nagyszombat) a u slovenských knihkupcov. Pre ochotníkov našich divadelných hier výborné toto dielo snažne odporúčame.

Prítel domoviny. Ročník XVII. Svazek 2. Besové. Román.

Svätý Anton Paduanský. Veliký divotvorca a Chlieb chudobných. Spracoval Anton Klimesik, r. k. farár hybbský. S odobrením patričnej vrchnosti. Strán 32. Cena 10 kr. Vydala Tlačiareň sv. Gerharda v Budapešti (VIII., Práter-utca 44.) Vrele odporúčame dielko toto našim čitateľom.

Noviny Malých. Ročník II. Číslo 6. Vychodia s mnohými obrázkami do roka osem raz, počnúc od oktobra do mája, vždy 15-ho, v knižtlačiarňi Jána Bežu a spol. v Senici. Cena čísla 2 kr. = 4 haliere. «Noviny Malých» sú pre rodičov výtečnou pomôckou pri výchove detí.

Hrsti príkladov. 220 príkladov zo života nábožného, veľmi poučných. Strán 131. Cena sošitého výtisku bola 30 kr., teraz 30 halierov; tvrdo viazaného 38 hal.

Na túto knižku zvláštne upozorňujeme. Na dary pre ľud a školákov lepšej nieto.

Obnovenie oltárov,

všetkú stolársku a maliarsku prácu a malbu kostolov prijímajú a za ľavnú cenu umelecký konajú

Michal a Julo Veselý,

umeleckí maliari a stolári v Piešťanoch.

Do svojej kolárskej dielne

prijmem hneď 2 pomocníkov ako aj 2 chlapcov do učenia. V Turčianskom Sv. Martine.

Ján Olejček,
kolár.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Voltov kríž!
R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rozveseľuje, za čo dobre stojíme pri lámke, lúpaniu, astmatických galibách, beznivosti huchaniu uší, migrenu, Nie tajní prostriedok! kľopaniu srdca, boľasti hlavy a zubov, pohľavným nemociam, chladným rukám a nohám, krčom srdca, opilepsii, mokrosti postele, slabosti, záduhu, isebli, blaďosti závratu, zlému sluchu, nemociam nervov, influenze, žltosti, krčom žalúdka, ischiasu, udieraníu krve, krčom, proti všeobecnej slabosti a. t. d.

I 20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj apparát nemá sa pomýliť s apparátom Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetiční kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspät' dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S dobierkou alebo s vopredným poslaním peňazi rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,
Budapešť, V., Vadász-u. 42M. Kálmán-u. na rohu.

Založená 1735.

*

Telefon 395.

Mestská lekáreň k ČIERNEMU ORLOVI

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adressa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným rheumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, pichaniu, boleniu zubov atď. Účinnok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena flaše 2 koruny, cena flaše na prábu 1 koruna.

Vodka na prsá a na plúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnyim následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, ulavujúcim a soslňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach, pri plucovom hurute, pri zachripnutí atď. Vela vďakočinení potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej flašky 2 koruny, flašky na prábu 1 koruna.

Krv čistiace pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytro a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatulka 42 halierov, šest' škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vyprobované a za výborné uznane prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známkou a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falošných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Neslýchaná lacnota!

1 kgr. bársakej farvy olejovej farby
50 hal. (25 kr.)

1 kgr. Prima Patent I-á Firnis 72 hal.
(36 kr.)

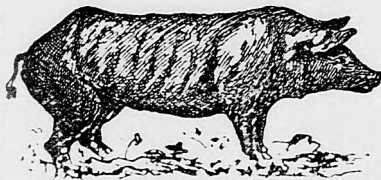
Samopozlatník.

Každý môže si sám pozlátiť obrazy lebo zrkadlo
spolu so štetcom 1 fl'asa 50 hal. (25 kr.)

Dostať

u bratov Brüll
diel'novom sklade

Budapešť, VII., Dob-uteza 46.

Pozornosti našich hospodárov

čo najvrelšie odporúčame po
celom svete rozšírený a za
výborne účinkujúci uznaný
liek

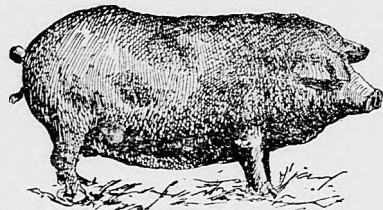
proti
dúlu sviň,

ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej: výbornou svojou chemickou
slohou nielen od rozličných chorob zachráni ošpané, ale aj vykrmieniu
týchto v najväčšej miere
prípomaha; o čom mnoho
tisíc dakujúcich listov a
osvedčení svedčí. — Cena
spolu s návodom jedného
pôvodného polkilového ba-
lika je

koruna 1.—

jednokilového väčšieho

koruna 1.80

19 kilového baliko franco
posiela**Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.**

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lupianu, rheume, pri neduhoch
krížov a iných kostí znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke ktorý už pre mnohým prinavrátil
úplne zdravie, — o čom pôvodné
dokumenta svedčia. Pri riadnom
užívaní povyháňa akékoľvek ne-
duhy kostí, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho pri-
rodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybnosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej kor. 1.40. Jednej väčšej kor. 2.40
skl. is návodom je pôvodnej skl.

OD 20 ROKOV ZNÁME A CHÝRNÉ

Karpatské zdravotné pilulky

vynažené a pripravené jedine JÁNOM FRIEDRICHOM, lekárnikom
v Malackách (prešporská stol.)

SÚ VZÁCNYM A LACNÝM DOMÁCIM LIEKOM

proti zapchaniu, zašlamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočkému,
katarrhu, zpuchnutiu žalúdka, vetrom, závratu, boľeniu hlavy,
zimnici, zlatej žile, výsypu, žltenci, bleďačke a starým ot oreným
ranám.

Cena týchto piluliek je tak ľavná že i každý chudobný si ich kúpiť môže,
stojí totiž jedna skatufka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci
6 skatufiek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa k cene piluliek priloží 20 kr. a peňa-
žita hotovosť keď sa pošle poštovou poukážkou, tak zásielka piluliek pošle
sa s vyplatením už poštového kamkolvek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej
než balíček nezasiela sa.

Jediné zasielateľstvo u Jána Friedricha, lekárnika v Malackách,
v prešporskej stolici.

Výstraha! Ponevác moje pilulky často falšované byvajú, prosím
tieto len u mňa kupovať.

Výťah z poďakovani

Vefacteny pane lekárník! S hlbokou úctou vám ďakujem za Vaše
pilulky, nech Vám dá Pán Boh dobrého zdravia a dlhý vek, aby Vaše
zdravie tak rozkvetalo, ako mne. 15 rokov som trpel boľast' v hlave a
teraz som úplne zdravý. Pošlite mi pre mojich súrodov dva balíčky.
V Castkove, 26. januára 1899.

Martin Sedláček.

Ctený pane! Žiadam Vás týmto o zaslanie jedného balíčka zdravot-
ných piluliek; trpel som 24 rokov na žalúdočké boľast' a mnoho som
utratil a ničím som si pomôcť nemohol, ale teraz, chvála Bohu, som už
4 roky zdravý a nič mi nezaškodí. Nech Vám Otec nebesky dobráje
dlhý vek a zdravie, aby ste mohli slúžiť ľudu nemocnému.

Vo Veľkej Bytči, 18. októbra 1898.

Ján Horák.

Blahorodý pane lekárník! Prosím Vás pekne, pošlite mi Vašich
karpatských piluliek, ktoré účinkujú mi tak dobre, že už bez nich byť
nemôžem, užívame ich celá rodina.

Stubňa, 9. augusta 1899.

Ján Pavoni, podnikateľ stavieb.

Vefactený pane lekárník! Žiadam zdvorile, pošlite mi Vašich vŕčeč-
ných a liečivých karpatských piluliek; aj ja Vám ďakujem za tieto,
lebo nemôžem bez nich byť, nech Vám Pán Boh dlhé roky dá.

V Petrovci, Bácska 28. jan. 1900.

Ján Nicota, tesársky majster č. 1270.

Blahorodý pane lekárník! Úctive Vás prosím, ráčte mi zaslať obra-
tom pošty 1 balík Vašich výborných karpatských piluliek, lebo blaho-
darnejšieho lieku neznám proti zapchaniu a proti žalúdočkému katarrhu
nad Vaše znamenité pilulky. Dobrorečím Vám za tento liek srdčne.

V Sobotišti, 19. dec. 1899.

S úctou Ján Vrana, mlynár.

Blahorodý pane! Prosím, buďte tak laskavý a pošlite mi 1 balík
Vašich výborných zdravotných piluliek, jako vyľiečený prajem Vám
mnoho zdravia. 14 rokov ma nohy boleli a mal som aj rany; od Vašich
piluliek sa mi vyhojené. Nech Vám dá Pán z neba to najlepšie, čo si od
Nebo žiadate.

V Hriadku, 2. jan. 1900.

S úctou Adam Gläubitz, v továrne na tannin.

„Sohr Sväto-Antonská“ fabrika na striebornoocel'ové koso, ktorej jediný a výhradný roz-
sielateľ a predavateľ je

Pán JOSEF SOHR v meste Somogy-Szill

ktorý aj vlani na londýnskej výstave zlatou medajlou a čestným diplomom bol vyznačený,

100 korún vyplatí tomu, kto
vie preukázať «Sohr Sväto-
Antonskú» kosu z daktorej inej
fabriky,

200 korún vyplatí tomu, kto
zpomedzi 100 «Sohr Sväto-
Antonských» vie preukázať päť
zlých kôs.

Kto úplne spol'ahlivú dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od
vyššpomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý ona hockomu na žiadosť **darmo a vyplatene** zašle. Obranná známka

Každý nech si žiada cenník na dopisnici.

Zimné mesiace sú najprihodnejšie objednatel'ov shromažďovať. — **Shromažďitel'om výhody!** — Viac tisíc poďakujúcich listov a
dostatočných objednávok nachodí sa k opozreniu. — Svedomitá výsluha. — Úplná záruka!

